
Віктар Шніп

...жыве паэзія ў агні,
нібыта Божы дух у храме...

...Дзякую за тое, што я госьць

БАЛАДА СТАРОГА НАЦЫЯНАЛІСТА

Як робицца сумна і блага—
Табе ўспамінаецца Прага,
Дзе замкі старыя і Храмы,
І вузкія вулкі, і крамы,
Бы ў Вільні, якую ты знаеш,
Якую ў сабе зьберагаеш,
Як веру, што ты спавядаеш.
А ў Празе гады маладыя,
Нібы матылі залатыя,
Ляцелі, нібы на агонь,
На пляц, нібы сьнег на далонь.
Там скрыпка старая іграла
І музыка ў Вільню вяртала

Цябе, і рабілася сьветла,
І цёплым здавалася летам
Халодная восень, сівая,
Але ўжо даўно не чужая,
Як ціхая родная хата,
Дзе дзён праляцела багата,
Дзе сумна бывала і блага...
Далёка далёкая Прага
І блізкая Вільня далёка,
І сонца, як д'яблага вока...

* * *

...Назаві мяне калабарантам,
Я за гэта не заб'ю цябе,
Бо я стаў самотным музыкантам,
Што іграе на старой трубе
Пра дарогу, па якой нікому
Не ахвота праз туман ісьці,
Бо дарога ці вядзе дадому,
Бо дарога ў вогненным лісьці
Маладых асін, што мы садзілі
І ня думалі, што будзем мы
Разьбірацца, як і што любілі,
Што рабілі ў поцемках зімы...

Назаві мяне калабарантам
І пастаў да чорнае сьцяны,
Расстраляй і кроў чырвоным бантам
Высьвятліць дарогу да вясны
Невядомай сёньня анікому.
Толькі ўсё ж хачу сказаць адно—
Нават мёртвым я прыйду дадому
І ад ветру зачыню вакно...

* * *

Прышлі сябры і мне казалі, што мяне
Яны ўжо прадалі па выгаднай цане
І засталася толькі вершы ўсе спаліць,
Каб можна ім было спакойна жыць.
І я ў адказ ня змог нічога ім сказаць,
Але й ня стаў ім раптам ногі цалаваць,

А выйшаў з хаты, быццам рэчка з
бэрагоў,
І ў невядомы сьвет, нібы ў агонь, пайшоў
І ўсьлед, як д'яблы, засьмяяліся сябры,
Нібы каменьне пакацілася з гары
Мне ўсьлед і я спыніўся, быццам скамянеў,
І на сябе, нібы ў люстэрка, паглядзеў
І ўбачыў раптам, што мяне няма нідзе,
І сьледам аніхто за мною ня йдзе,
А там далёка на высокае гары
Стаяць, як помнікі, самотныя сябры,
Што ўчора прадалі па выгаднай цане
Сябе, а думалі, што прадалі мяне...

БАЛАДА ПАЭТА

Нібыта воўк, паэт крыві нап'ецца
З параненага сонца, як з анёла,
І верш з яго дастане, быццам сэрца,
Але цямней ня зробіцца наўкола.
І можа ані зьменіцца нічога
Пад чорным небам, дзе памерла сонца,
Дзе ў змрок, нібы ў траву, сыйшла
дарога,
Якая міг назад была бясконцай,
І, быццам цень, паэт зьліваўся з ёю,
Ня думаў, што крыві, як воўк, нап'ецца
З параненага сонца, што крывёю
На лес высокі, як алтар, ільецца.
Паэт, нібыта воўк, ён не баіцца
Ні сьмерці, ні жыцьця, зусім нічога.
Ён можа і ў ваўка ператварыцца,
Але ніколі ён ня стане Богам,
Бо ён, як воўк, крыві жывой нап'ецца
З параненага сонца, як з анёла,
І верш з яго дастане, быццам сэрца,
Але сьвятлей ня зробіцца наўкола...

* * *

Абрыдла ўсё наўкол табе і мне
І суцяшэньня ўжо няма ў віне,

Нібыта ў прысаку цяпла няма,
Калі, як азіят, ідзе зіма
І ўміг зьнішчае на сваім шляху
Усё, што думаў я, што зьберагу...
Абрыдла жыць хоць і ня жыў яшчэ,
Абрыдла быць сьлязою на шчацэ
У маці, што адна, нібыта крыж
На Храме, на які ты не глядзіш,
Бо Храм стары, як гэты тлумны сьвет,
І як на помніку стары партрэт,
Дзе малады, нібыта я, наш дзед...

* * *

...І неба, нібы лёд, растала,
І хлынула вада на сьвет,
Дзе нас сьпякота цалавала
На жоўтай, як агонь, траве,
І мы праз неба ў хату беглі,
Нібы на Ноеў карабель,
І ў змроку патанаў сьвет белы,
І больш не ратаваў сябе
Дарожны пыл, а плыў з вадою,
І ўжо дарога, як рака,
Сама зьлівалася з ракою,
Зьнікала ў хвалях асака,
І човен плыў, нібы тапелец,
І, вар'яцеючы ў дажджы,
Трава, нібы зьмяя, шыпела,
І праразаліся глыжы
З зямлі, як зубы дыназаўра.
А мы, вярнуўшыся дамоў,
Праз дождж глядзелі ў наша заўтра
І гаварылі пра любоў.

* * *

Жыве паэзія ў агні,
Нібыта божы дух у Храме,
Нібыта крык у цішыні,
Нібыта ведзьма ў пекнай даме, –
Жыве паэзія ў агні
І ты, нібы вогнепаклоньнік,
Пры ёй жывеш у гэтым дні
І гінеш у яе бяздоньні.

Жыве паэзія ў агні,
Нібы дарога ў цёмнай ночы,
Дзе едзе рыцар на кані,
Каб пекнай дамы ўбачыць вочы.

І ты ў агонь, як воўк, глядзіш
І словы вогненна рыфмуеш,
Нібыта да Хрыста ляціш
І ведзьму голуую цалуеш...

* * *

...Я дзякую за тое, што вы ёсьць,
Нібыта ў горле згаладалым косць.
Я дзякую за тое, што вы ёсьць,
І гэты дзень, нібыта эшафот,
І сонца ў небе, як чырвоны кот,
І хмары, быццам пыл, дзе не відаць
Куды іду: ці жыць, ці паміраць
І што сказаць, каб заўтра родны край
Застаўся родным, мілым, быццам рай,
З якога не ўцячы, нібы з турмы,
Таму пра рай гаворым часта мы,
Хто хоча ў рай, ня знаючы яго...
І ноч, нібыта багна пад нагой,
Варушыцца, чакаючы, што дзень
Адыдзе і пачнецца вечны змрок,
Халодны, як наганавы курок,
І востры, як у ціхім горле косць...
Я дзякую за тое, што я госьць...

* * *

Не баюся зрабіцца чужым
І развеецца, быццам бы дым
Адзінокі, што за самалётам,
Бо жыцьцё ўжо даўно, як вада,
Праз якую нябёс не відаць,
Бо пад небам жывём, як пад лёдам.

І ня трэба баяцца мяне,
Я, як фортка ў турэмным вакне,
Праз якую голуб залятае
І выносіць запіскі табе,
Каб ня ўмёрла ты ў вечнай журбе

І каб знала, што ты не чужая...

* * *

М. К.

...Дажыць нам трэба да канца зімы,
І прарастуць сьцяжыны з-пад сьнягоў,
І, нібы з чорнай, як зямля, турмы,
Рачулкі павыходзяць з берагоў.
І ўсё наўкол ізноўку ажыве,
Што сёньня, быццам мёртвае, маўчыць,
І па халоднай, як вада, траве
Захочацца ісьці і доўга жыць,
Каб бачыць сьветлым шэры далягляд,
Дзе ўсе пра нас забыліся даўно,
Дзе белы сьвет, нібыта белы сад,
І неба, як анёльскае вакно.
Мы дажывём, бо трэба нам дажыць.
Ня вечныя, як шары дзень, сьнягі.
І ў хлеб зноў ператворацца глыжы,
І Берагамі стануць берагі...

* * *

Беларусь — ня птушка, не шыпшына,
Беларусь — самотная жанчына,
У якой даўно сівыя дзеці
Параскіданы па белым сьвеце,
Як лісьцё раскідана бярозы
Ветрам, што як Сьыс той нецьвярозы
Вершы кідае са сцэны ў залу,
Бы ў агонь, які гарыць памалу
Да пары, да часу, бо так трэба,
Бо на ўсё глядзіць спакойна неба,
У якое рэдка мы глядзім,
У якое думкамі ляцім
І вяртаемся назад, сюды,
Дзе вясною белыя сады
Чыстыя, наіўныя, як дзеці,
Што разыдуцца па белым сьвеце,
Зразумеўшы раптам, што яны
Тут не дачакаюцца вясны...
Беларусь ня птушка, не шыпшына,
Беларусь — самотная жанчына...